

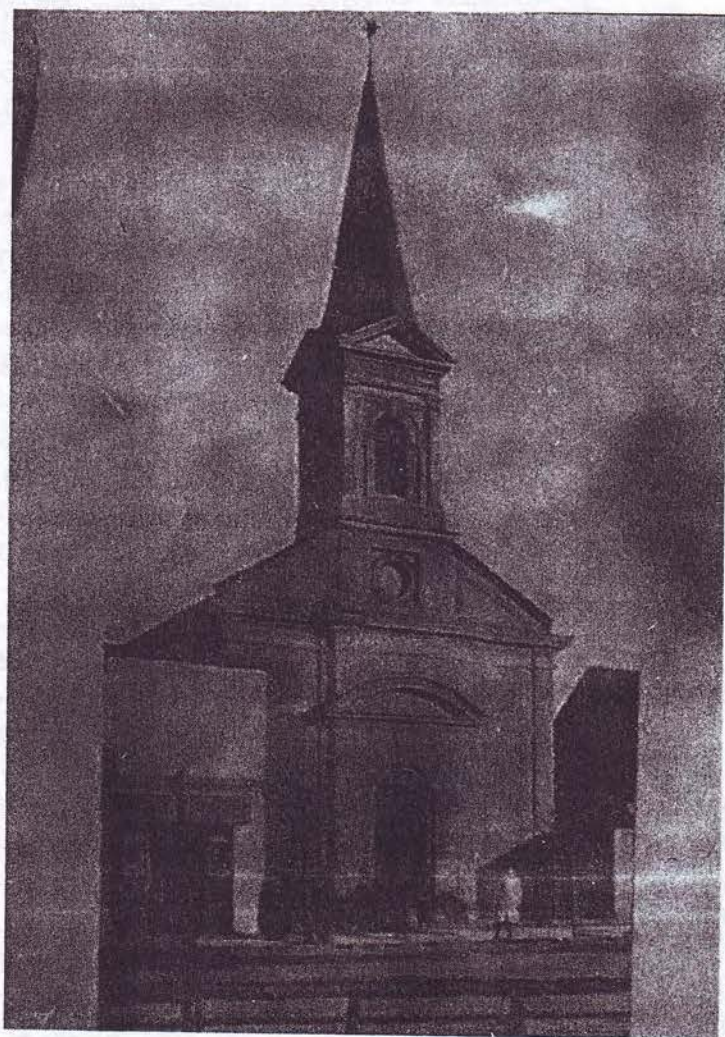
ÚJPEST
1840

Újpesti Helytörténeti Értesítő

1995. március

II. évfolyam 2. szám

A tartalomból ...

HOFFER MIHÁLY:
Városfejlesztés 1914-ben

SZENTPÁLI GÁBOR:
Az Újpest - belsővárosi
református templom és
gyülekezet története

ILLEK VINCZE emlékezete

DOKUMENTUMOK az újpesti
római katolikus egyház létrejöt-
téről.

HELYTÖRTÉNETI HÍREK

Újpest - belsővárosi református templom fényképe 1926-ból

Hoffer Mihály*

Városfejlesztésről - 1914-ben

Ha az idegen utcáinkon sétál, az első tekintetre azt hiszi, hogy városunk nem fejlődik: nincsenek parkjaink, nincsenek feltünőbb magánépületek és utcáink nagy része burkolatlan.

Szóval városunk a felületes szemlélőben kedvezőtlen benyomásokat kelt, de ha alaposan megfigyeli a fejlődés folyamatát és sorrendjét, meg kell állapítania, hogy annak iránya helyes és öntudatos.

A magyar városok, - ugyyszólván kivétel nélkül - fejlődésüket külsőségek létesítése felé irányították és az volt a törekvésük, hogy a megforduló idegenekben kellemes impressiók keletkezzenek, látva az árnyékos sétatereteket és többé - kevésbé jó utcaburkolatokat, de annál kevesebbet törődtek azokkal az intézményekkel, melyek a közegészség nélkülözhetetlen előfeltételei. Mi a fejlődés útját ellenkező irányban kerestük. Elsősorban létesíteni akartuk azokat a közműveket, melyek nélkül egy nagyváros közegészségügye állandóan nem biztosítható.

Első teendőnk volt, hogy e távolabbi célt elérhessük, hogy utcáinkat kivétel nélkül lejtmeretezzük. 1896-1899. években nagymérvű leásásokokat és feltöltéseket végeztünk és így az építkezés a legpontosabban rendezett magassági viszonyok között történik. Ez időben erős munkát fejtettünk ki, hogy az utcákat teljes szélességükben visszafoglalhassuk s ma a Váci-ut kivételével a házsorok és kerítések a végleges szabályozási vonalban vannak állítva, ami első lépése a szabályszerű építkezésnek.

A közegészségügyi érdekekre való tekintettel nem csak azt értük el, hogy a városfejlesztés legbiztosabb alapja, a közegészségügy rendeztetett, de gazdasági szempontok

is az általunk követett fejlődés irányt igazolták.

Ugyanis vidéki városaink, amelyeknek tereit parkok diszítik, amelyeknek utcái részben burkolva vannak, az idők folyamán, amidőn a közegészségügyi és köztisztasági intézmények fontosságát hovatovább jobban felismerték, kénytelenek voltak csatornázatuk és vízvezetékük hálózatának földalatti elhelyezése miatt óriási anyagi áldozatok árán létesített parkjaikat feldulni, utburkolataikat felszaggatni és így a fejlődési sorrend jóhiszeműen téves megállapítása következtében kétszer költsékezni.

Téved tehát, aki azt hiszi, hogy nálunk a közművek létesítésének sorrendje öletszerű volt. Programmunk az volt, hogy elsősorban a közegészség feltételei teremtetők meg és ezt a programot következetesen végre is hajtottuk, megteremtettük a városfejlesztés legbiztosabb alapjait. Városunk mindössze 80 éves s ebből, a városok történelmébe oly rövid időből, hatvan évet ugyyszólván teljes falusias mozdulatlan-ságban töltött. A fejlődés procesusa ezelőtt 20 évvel vette kezdetét. 20 év alatt közcsatornákkal behálóztuk a várost, ma csatornahálózatunk kerekén 50 kilométer s értéke felül van az egy millió koronán. A csatornák állandóan és akként öblíthetők, hogy bűzt nem terjeszthetnek. Csatornahálózatunk ma semmi kifogásolni valót nem hagy maga után s mindenben megfelel a hozzáfűződő közegészségügyi követelményeknek.

Kiemelkedő határkö a fejlődés útján a vízvezeték létesítése.

Koncessiós alapon, egy fillér anyagi áldozat nélkül létesítettük s elmondhatjuk, hogy vízvezeteki hálózatunk terjedelmében

* A szerző mérnök, 1907-től Újpest város műszaki tanácsosa volt. Jelentős érdemeket szerzett Újpest közműveinek, középületeinek felépítésében. A közölt cikk 1914-ben az Újpesti Almanachban jelent meg.

a vidéki városok között csak Temesvár és Pozsony mérkőzhetik.

A vízvezeték egész berendezése mintaszerű, az építési anyagok, az építkezés kivitele elsőrendű, kiváló mérnökök közbenjöttével, a m. kir. belügyminisztérium műszaki osztályának felügyelete alatt készült. Nem mehetek el a vízvezeték nagyművének létesítése mellett anélkül, hogy ki ne emeljem a belügyminisztérium műszaki osztálya vezetőjének, Farkass Kálmán ur Öméltóságának hervadhatatlan érdemeit, amelyeket az építkezés, a felügyelet és a leszámolás körül szerzett, mint a kiküldött műszaki bizottság elnöke. A vízvezeték tápláló kutjai a legmodernebbül vannak építve úgy, hogy a víz eliszaposodása, vagy homokosodása ki van zárva. Víztornyunk 1500 köbméter ürtartalmával páratlanul áll a monarchiában s nyomása oly erős, hogy 4 emeletnyi magasságban képes vizet szolgáltatni. A vízvezeték nem a város mai méreteihez készült, mert elfogja látni vízzel a 100.000 lakosu Újpestet is. Huszonöt közkutat állítottunk fel, minden 80 méter távolságon tűzcsapok vannak felállítva. A közönség részéről hallatszanak még szórványosan panaszok a vízvezeték ellen, de a hetenkint eszközölt vegyvizsgálati eredmények kétségtelenné teszik, hogy a víz nélkülöz minden oly szerves anyagot, amely ivásra alkalmatlanná tenné s ha egyes házaknál a víz időnkint élvezhetetlen is, ennek oka az, hogy vízfogyasztásunk ma még nem fejlődött ki, mert vízvezetéki csőhálózatunk 3000-3500 bekötést feltételez, holott ezidőszertint nincs több, mint 500-600 háznál a vízvezeték bevezetve. A vízfogyasztás fokozatos növekedésével el fognak oszlani a panaszok, amelyek redukálódását különben is elősegíti a már fentebb érintett csatornaöblítő aknák megépítése, mert ezek nem csak a csatornáknak, hanem a vízvezetéki csöveknek hatályos öblítését is lehetővé teszik.

Közvilágításunk, amely teljesen ingyenes, üzemzavarok nélkül funkcionál és nemcsak a főutvonalak, hanem a mellék utcák is egyenletesen vannak megvilágítva. Negyven méterenként ötven gyertyafényű

égőnk ma már több mint 2000 van, villanyvilágításunk kábele a földben vannak elhelyezve, amely körülmény az üzemzavarokat a minimumra-redukálja. Itt meg kell emlékeznem arról is, hogy a villanyvilágítás létesítése hatalmas emeltyűje kisiparunk fejlődésének is, mert az áram olcsóságánál fogva kisiparosainknak is módjukban áll üzemüket villanyerőre berendezett gépekkel folytatni és így a termelési költséget lényegesen csökkenteni. Az áram olcsósága mellett bizonyít az is, hogy a villanyvilágítás több mint 3000 helyre van bevezetve.

Közegészségünk érdekében modern vágóhidat létesítettünk, amelynek berendezése a legmesszebbmenő igényeket is kielégíti, amelynek tanulmányozására távol városok kiküldöttei keresnek fel bennünket.

A közegészségügy hatalmas támaszai a rendezett temető, modern hullaházával, ravatalozójával, hullakamráival.

Közegészségügyi szempontokból gondolkoznunk kell afellett, hogy egyelőre legalább a kis szoba- konyhából álló lakásokra behozzuk a kötelező temetői ravatalozást. A feltőtlenítő, amelynek gépberendezését a székesfővárostól vettük át s felszereltük gőzkazánnal úgy, hogy amint a legutóbb fellépett kolerajárvány alkalmával bebizonyult, 24 óra alatt üzembe helyezhető. A járványkórház, amely modern berendezése és beosztása e célnak teljesen megfelel.

Azt hiszem, hogy ezen közművek létesítésével megteremtettük mindazt, ami a közegészségügy érdekeit megvédelmezi hivatva van s ma joggal mondhatjuk, hogy a városfejlesztés politikája helyes utakon haladt.

Megalkotta a város tűzrendészeti szabályrendeletet. Létesítette a hivatásos kikapcsolt tűzoltóságot, amely felszerelésével, fegyelmezettségével biztos garanciája annak, hogy a régen oly félelmes tűz városrészeket többé elhamvasztani nem fog. A vízvezeték tűzrendészeti szempontból is fontos, mert az utcákon 80 méterre álló tűzcsapok lehetővé teszik az azonnali vízvételt s az erős nyomás folytán a víz

sugarak a legmagasabb épületekre is felhatnak.

A tűzrendészeti szabályrendelet kapcsolatban az ugyancsak megalkotott építési szabályrendelettel módot nyújt arra, hogy a tűzveszélyes vagy közegészségellenes építkezések lehetetlenné tétessenek.

Az építési szabályrendelet kizárja az építkezés köréből a kontárokot; a közegészségügy érdekében lévő intézkedései biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy az egészségtelen lakások hamarabb elpusztíttatnak, - egészségtelen új építkezésekre pedig az építtető már használati engedélyt sem nyer.

Közforgalmi eszközeink terén is lényeges haladás állapítható meg. A nagy vasuton kívül, amelynek bővítése küszöbön áll, van hajóállomásunk s kereskedőink érdekében legujabban a Magyar Folyam és Tengerhajózási részvénytársaság is ügynökséget létesített.

A villamos vasutakkal érintkezésünk már évek óta feszültnek mondható, de ezért közforgalmunk jelentősen javult. - Létesült az István, Vasut, Viola, Ősz-utcai körforgalom; a hálózat kiterjesztése pedig a közeljövő kérdése s a Deák, Toldi-utcától létesülő új vonalnak a Vasut-utcai vonallal való összekötése újabb körforgalmat létesít - A Vasut-utcai vonalnak az Árpád-uti vonallal a Szilágyi-utcán át való összekapcsolása fogja a körforgalom hálózatát teljessé tenni.

Tárgyalásokban álottunk a városi villamos vasutal vonalainak a városunkba való kiterjesztését illetőleg, ez azonban a Szent László-uti vonal kiépítésével kapcsolatban történhetik meg. Már a Gyáli - tói parcellázás ebből a föltevésből, mint a közel jövő egyik megoldandó kérdésből indult ki, ezért hasított ki egy utca, amely Rózsa-utcát a Szent László-uttal összeköti. Teheráru forgalmunk lebonyolítása igazán az egész országban páratlanul áll. Minden ipartelep közvetlen összekötést kaphat a vasutal és

az ipartelep tulajdonosai mentve vannak, áruik kétszeri átrakásával járó költségektől. A város vezetősége mindenkor készen volt az ipartelepek tulajdonosait azon törekvésekben támogatni, hogy iparvágányuk kiépíttessék. A fejlődés alapvető munkái jórészen befejeztetvén, most a jövő megoldandó problémái sorakoznak elénk:

Ezek elsője az utcák burkolása és pedig úgy, hogy bizonyos terek és központok burkolandók először s azután a ezekből sugarasan kiágazó nagyobb közforgalmi utak. Utcáink térmennyisége 580,009 m², ebből ki van burkolva 150,000 m² burkolásra vár tehát 430,000 m², amelynek burkolási költsége mintegy 6,000,000 koronát igényel.

A nagyobb forgalmi terek és utcák burkolásának teljesítése után hozzá kell látnunk az utcák fásításához egyes terek és parkirozásához.

Létesítnünk kell vásárcsarnokot, amely ha nem is pompával hat, de védelmül szolgál a vásárló közönségnek az időjárás viszonyosságai ellen, amelyeknek létesítési költsége hozadékából fedezendő.

Meg kell oldani a köztereken, utcákon, házakban összegyűlő szemét elhelyezésének kérdését is. Szemételepünk helyén nemsokára gyár emelkedik, de különben is a város belterületén szemételep fenntartása közegészségellenes lévén, minthogy pedig kültelkeink nincsenek, amelyeken a szemét összehordható lenne, külföldi mintára nem zárkozzhatunk el szemétegető felállításával.

Újpest város megindult a fejlődés útján, az ut amelyet eddig megtett egyenesen vezet a modern város ideálja felé, mert haladásának iránya céltudatosan választott meg, hiszem, hogy a polgárság alkotó ereje, teherviselési készsége lehetővé teszi, hogy kedvezőbbre való pénzügyi konjunktúrák mellett rövidesen befejezzük azokat a feladatokat, amelyeket a fejlődő igények rónak elének.

Szentpáli Gábor*

Az Újpest - belsővárosi Református templom és gyülekezet története

Az újpesti református híveket 1873-ig a szomszédos Rákospalota lelkésze gondozta. Ekkor - augusztus 17-én - Bálint József palotai lelkész elnöklete alatt az egybegyűlt 36 református egyháztag a mai Árpád út és István út kereszteződésénél álló kis-épületben Joó István lakásában tartott gyűlésen elhatározta fiókegyházközséggé alakulását, és megválasztotta presbitériumát¹

Az egyházi főhatóság jóváhagyásával megalakult egyházi közösség első istentiszteletét 1873 november 2-án tartotta az Attila utcai községi elemi iskola egyik termében, ahol a hívek az Úrvacsora áldásában is részesülhettek. A kis gyülekezet létszáma ekkor 325 fő volt, és 25 osztrák értékű forint vagyonnal rendelkezett.

A református hitélet fejlődésére pozitívan hatott, hogy ebben az esztendőben - 1873. november 29-én - a községi iskolák egyik tanítójává választott Mády Lajos okleveles lelkész Újpestre költözött. Az egyházmegye főesperesének kérésére az Újpestre települt református hívek lelkigondozását elvállalta. Lelkeszi állás szervezésére az egyházközség anyagi erőtlensége miatt gondolni sem lehetett, viszont Mády Lajos, a neki adott esperesi megbízás alapján úgy az igehirdetési, mint a hívek egyéb lelkigondozását vállalta, s szolgálatait 1874. január 1-én megkezdte.

Ekkor már 476-ra emelkedett az itteni reformátusok száma. Az egyházközség adminisztrálásáért és a lelkipásztori munkák elismeréseként évi 350 osztrák értékű forint fizetést és két öl tűzfát biztosított a presbitérium Mády Lajosnak.

* A szerző az újpesti Könyves Kálmán Gimnázium IV.o. tanulója. A közölt dolgozat részlet, az Országos Középiskolai Tanulmányi versenyre beadott pályázatából.

¹ Mády Gyula: Az Újpesti belsővárosi Református Egyházközség élete

Ahogy nőtt a gyülekezet száma, s jelentősége nőni kezdett, úgy egyre nagyobb szükség - és igény - lett egy templomra. A református polgárok saját pénzükkel támogatták a "terv" létrejöttét.

1874. június 18-án Wolfner Lajos (1824 - 1912. későbbi újpesti díszpolgár) bőriparos egy kis harangot ajándékozott az egyháznak, melyhez a hívek állványt készítettek, és a mai Templom u. 2. szám alatti épület helyén állíttatták fel.

A belügyminisztériumtól kért és kapott országos gyűjtési engedély alapján 3.099,- frt-ot gyűjtöttek 1875-ben a templom építésre, mely összegből - 1.350,- frt.-ért - megvásárolták a mai templom és egyéb egyházi épületek telkét Újpest főterén, a Szt. István terén. A vételárból 600,-frt. volt a telek ára, 750,-frt. pedig az örökváltási díj, amiből azonban Károlyi Sándor gróf 1883-ban 400,-frt-ot elengedett. Az 1878. április 23-i alapkövetétel után már 1878. szeptember 29-én Sipos Pál főesperes felszentelte a templomot. A templom épületanyagának nagy részét a Szentendrén lebontott téglagyár anyagából vásárolta meg az egyház 400,-frt.-ért a helyszínen. 1879-ben épült meg a templom melletti lelkészlakás a hívek adakozásából, illetve különböző összejövetelek, majálisok, előadások bevételeiből. A legnevezetesebb előadás ezek közül a közismert színművész, Blaha Lujza előadása volt a pesti Népszínház együttesével. Ugyanekkor I. Ferenc József uralkodó 200,-frt. adományt nyújtott a célra magánpénztárából.²

A templom mesteréről forrásaink szegényesek. Huber Antal építész neve tehát nem igazán ismert, bár e munkájával igazán maradandót alkotott. Érdekes megemlítenünk, hogy több Huber nevű mester dolgozott hazánkban már a XVIII.- századtól kezdve,

² dr. Ugró Gyula Újpest monográfia

de nincs hivatkozás arra, hogy valamilyen kapcsolatban állott volna valamelyikkel is: Huber Ferencsel, a XVIII. - XIX. század fordulóján működött ötvössel, vagy Huber Jánossal a szobrásszal (1777 - 1832), aki a párizsi Louvre épületén is dolgozott.

A hossztegla alakú egyhajós templom eredeti, külső formájában az eklektizáló historizmus jegyeit mutatta. Nem túl magas tornyával, és kicsiny alapterületével szinte eltörpült az 1874 november 23-án megkezdett, és 1882-ben befejezett Szt. István téri katolikus templom mellett.

A lelkeszlak földszintes, néhány szobás épületében kezdte meg működését a lelkeszi hivatal, ahol napjainkig is a gyülekezettel kapcsolatos ügyeket intézik. Ide jön az, aki az egyházi szolgáltatások valamelyikét igényli; vagy ha adakozni szeretne. 1882 augusztus 6-án felszentelték a helybeli hívek adományából öntetett harangot.

1888-ban 1.765,- frt. 95 krajcár költséggel felépíttette az egyház a templom mellett lévő, úgynevezett bazárépületet, és a harangozólakást, melynek bérjövödelméből a korábban vállalt anyagi tartozásokat egyenlítették ki.

1892-ben szintén az újpesti hívek nagy anyagi áldozatvállalásával 1.340,- frt. költséggel Angster József pécsi orgonaépítővel orgonát építtettek, melyet 1892 április 10-én vettek használatba.

Angster József (Kócsfalú 1834 - Pécs 1918) a magyarországi orgonák kiváló mestere először Bécsben dolgozott, majd a párizsi Caraille Coll céggel részt vett a párizsi Notre Dame, és más székesegyházak részére készült orgonák készítésében. 36 éves korában hozta létre pécsi műhelyét, és

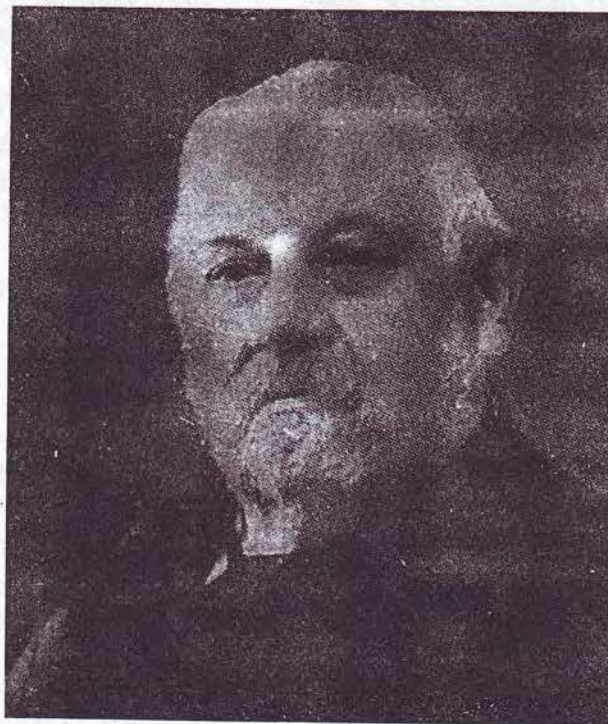
ez időtől kezdve a történelmi Magyarország templomainak készíti híres orgonáit:

(Pl.: budavári Nagybaldogasszony templom, Bazilika, pécsi Székesegyház, kassai Dóm, szegedi Fogadalmi templom). Angster József műhelyét 1918-tól utódai vezették tovább.

Mády Lajosnak, aki 1895-től a gyülekezet választott lelkesze, hosszú időn át vágya volt a kis templom kibővítése, a papi lakás átépíttetése, és egy gyülekezeti terem építése. Azonban az 1914-ben kitört háború romba döntötte a terveket. 1916-ban a

templom nagy harangját hadi célokra elrekvirálják, s az egyetemes konventtől templombővítésre kapott 3.000 koronát is - felsőbb utasításra - hadikölcsönbe kellett fektetni.

A Mády Lajost 1918-ban követő lelkesz, a Debrecenből érkezett Kolozsvári Kiss László 1918-ban tataroztatta az elavult állapotban lévő parókiát.

literáti Mády Lajos, Újpest első református lelkesze

Kolozsvári Kiss

László utóda, Mády Gyula 1926 március 1-én megtörtént kinevezése után 3 évvel, 1929-ben kezdett bele a gyülekezeti tanács terem építtetésébe. Az építkezés 21.000 pengőbe került, ami a gyülekezet adományaiból, illetve újpest város polgárainak támogatásával gyűlt össze. Így megoldódott a problémája a vallásos estélyek, bibliaórák, és társasösszejövetelek tartásának.

1932-ben a gyülekezet nagy áldozathozatalával, Újpest város és az állam anyagi hozzájárulásával kibővítette az egyház régi templomát. A bővítés során a templomhajó félköríves végét lebontották, és egy kiszé-

lesített résszel nagyobbították meg, ahol ma az eredeti, historizáló stílusban készült szószék, és az Úrasztala áll. Belsejének újjáépítése során az egyszerűség, és a harmónia kialakítása volt a cél. Így, ma már csak elképzelni tudjuk egykori szép, kazettás, csillagdíszes mennyezetét, és azt a templombelsőt, amelyben az eredeti historizáló berendezés még érintetlenül áll.³

Az 1932-ben épített kiszélesített részen kapott helyet néhány hosszabb pad, az Úrasztala, a szószék, a Mózes - székek, és a gondnoki padok.

1935 - 37-ben emeletráépítéssel megnagyobbították a régi parókiaépületet.

1941-ben felemeltették a tornyot, és abban az 1926-ban közadakozásból öntetett két új harangot vasállványra szereltették. A két 1926-ban készült harang közül a kisebbik súlya 246 kg. Díszítése: felül körben szárnyas angyalfejek, alul virágcsokrok és galambok olajággal. Elöl félkörben Máté evangéliumának 18. részéből a 28. vers egyik verssora: "Jöjjetek énhozzám mindnyájan". A félkör közepén egy kehely helyezkedik el, ami alatt egyenes vonalban folytatódik az Ige "És én megnyugosztalak titeket". Alsó peremén a virágcsokrok és a galamb alatt: Öntötte: Szlezák László harangöntő Budapesten 1926 október. A hátulján nincs felirat.

A másik harang valamivel nagyobb, 422 kg-os. Felső peremén szárnyas angyalfejjel, alul pedig szintén virágcsokrokkal és olajágot tartó galambokkal van díszítve. Az elején a koronás magyar kiscimer babérkoszorúba foglalt alakja van kimunkálva, alatta Vörösmarty Szózatából egy részlet: "Hazádnak rendületlenül légy híve oh magyar!" A másik oldalán egy felirat: Öntette: az újpesti Ref. Egyházközség közadakozásból az 1926-os évben, alatta egy dísz, majd: Öntötte: Szlezák László harangöntő Budapesten.

(A régi kicsi harangot az 1941-ben alakult Újpest újbárosi egyházközség kapta meg.) Ez évben alakították át a bejáratot úgy,

hogy korábbi eklektizáló, historikus elemeit hangsúlyozottabban tartotta meg. A hármasszögű, középen kiemelt bejáratot kapuzattal és háromszögű oromfallal lezárt homlokzat középső rizalitjából emelkedő torony az említett átépítésnél úgy módosult, hogy a kapuzat elé négy dór oszlopos, háromszögű timpanonos lezárású egyenes vonalú csarnok épült. Ekkor került a bejárat fölé a még ma is látható kehely, és a timpanon alá a 90. zsoltár egy részlete: "Tebenned bízunk eleitől fogva".

A templomot sem a II. világháború sem az 1956-os forradalom alatt nem érte sérülés. Az időjárás okozta külső károsodásokat 1958-ban segélyekből és kölcsönökből hozták helyre.

1968-ig csak a legszükségesebb állagmegóvásra törekedett a gyülekezet. 1968-ban Zsengellér József - aki máig a gyülekezet lelképásztora - megválasztásával kezdődtek meg az addigra már erősen elavult, megromlódott egyházi épületek tatarozási munkái: 1968-ban elkészült a már erősen málló vakolatú templomtorony tatarozása, a toronysüveg hiányos palaborításának horganylemezre való cseréje, a parókia - épület elektromos hálózatainak korszerűsítése, az irodák kifestése, mázolója, ugyanez a gyülekezeti teremben. A templom és a gyülekezeti terem világítótestjeinek korszerűsítése, a lelkészlakás, harangozóház udvari külső festése, új udvari járdák készítése, az udvari szennyvízcsatorna - hálózat teljes kicserélése és az új bekötése az utcai csatornába, a parókia régi rozoga kapuja helyett tölgyfa kapu készíttetése, a harangozóház teljes külső tatarozása, a lelkészlakás és az irodák központi fűtésének gázüzeműre való átállítása is megtörtént.

1976 őszén elkészült a templom teljes külső - belső tatarozásának terve.⁴ Ezt indokolta a hulló vakolat, a besüllyedt templomföldem, a templom alatt húzódó régi szennyvízcsatorna hibája miatt megsüllyedt Mátyás Lajos utca felőli fal. A templomot sürgősen rendbe kellett hozni, ennek megfelelően a munka 1977 tavaszán megkezdődött. A

³ historizmus: a történeti stílusok felújítása főképpen az építészetben (neoromán, neogótika, neobarokk, stb.)

⁴ Zsengellér Józseffel készült interjú alapján

templomfödémét felemelték (az első gerendát "hozzáhúzták a felsőhöz, így azt kiegyenesítve"), a padlástér vastag betonrétegét könnyű perlitbetonra cserélték.

A megrepedt és megsüllyedt falat 12 méter hosszúságban alá kellett falazni, mert a víz minden földet kimosott és egy nagy üreg keletkezett. Ezt az "altemplomot" a falakról és a mennyezetről lehullott vakolattal töltötték fel. A templomhajó tetőzetét új lécezés-sel és palával teljesen átfedették. A bádgc-satornákat újakra cserélték, az elektromos vezetékrendszerrel teljesen kicserélték.

1978-ban modern, korszerű, padok alatti csőrendszerben folyó, melegvizes központi fűtést készítettek a templomban. A karzat alatti részt leválasztották, és egy kis váróhelyiséget hoztak létre a keresztelések részére. Elkészült a templom teljes belső festése is. A jobb belső közlekedés kialakítása érdekében a templompadokat lerövidítették, így a falak mellett is lehet be- és kijárni. Az oldal-falak alját 160 cm magasságig lambériával borították be, a teljes templomi berendezést újra mázolták.

A telek Mády Lajos utcai frontján, a templom és a gyülekezeti ház között húzódó, tönkrement fakerítés helyett új téglakerítés készült, és egy kocsibehajtó, valamint egy személybejáró, vaskapuval.

1978 karácsonyát már a belsőleg teljesen megújult templomban ünnepelte a gyülekezet. (Két éven át a gyülekezeti teremben szorongott mindenki.)

A templom külső tatarozása 1980-ra maradt. Május közepén kezdődött a munka, mely során nem csak a templom kapott új külsőt, hanem a gyülekezeti ház is, valamint a lelkészlakás, azok így összhangba kerültek a templom festésével. Lefestették az 1968-ban készült horgany toronysüveget, valamint az ajtókat, ablakokat, csatornákat. A hosszas munkát adományokból, kölcsönökből és segélyekből finanszírozták, de nagyon sokat számított a Zsengellér József által vezetett lelkes csapatmunka is.

1980-ban kezdték el felújítani az orgonát. Egy mérnök presbiter, Mórén Mihály és fia, Mórén Tamás végeztek mindennemű munkát, a tervezést, az asztalos és elektromos

munkát. Az új szellőadákat és sípokat Solti József hangszerjavító- és készítő kisiparos készítette. A régi, motorral hajtott megoldás helyett az elektromos áram munkáját veszik igénybe, 390-ről 762-re emelik a sípszámot. A gyülekezet nagy öröme 1983-ban készült el a felújítás.

Az épületegyüttes következő bővítése az 1992-ben épített hittantermek voltak, amelyek a lelkészlakás egy részére épültek rá. A legújabb változás a gyülekezeti terem lebontása volt. Az Újpest - Belsővárosi Református gyülekezet és az Újpesti Önkormányzat megegyezése alapján a szomszédos telken épülő telefonközpont, garázsok, lakások, irodák és üzletek mellett 1995-ig az Önkormányzat felépítteti az egy éve lebontott gyülekezeti termet is.

A templomnak - bár protestáns puritánsággal van építve - van néhány igazán értékes műtárgya: elsősorban a már említett orgona, a szép és értékes Himmer Ignác által készített és a templomnak ajándékozott szószék és a Kovács Zsigmond által alkotott Úrasztala, amely a mennyezethez és a padosorokhoz hasonlóan csillagmotívummal díszített.

A szószék 1878-ban egy falépcsővel és egy Mózes-székkal egybeépülve készült. A szószék díszítése aranyozott elemekből áll, beleértve a szószék koronáját. A magasított félkörös díszítésű Mózes-székek a fal görbületéhez igazodnak.

A szószék másik oldalán ugyanilyen pad, régen ezt papné - padnak nevezték (istentisztelet alatt a lelkipásztor felesége ült itt). Az Úrasztala mellett kétoldalt szintén egy - egy fából készült, 3 üléses külön álló pad van. A templom két oldalán 3 - 3 db továbbá 16 - 16 db fából készült pad helyezkedik el, amiket azonban egy későbbi átépítésnél megrövidítettek. Mind-egyikük festése flóderozott.

Az Úrasztalát 1873-ban készítették. Egyszerű dobogón álló, fakerítéssel körülvett "ládaszerű" asztal. Lábai kis szekrény-lábak. Az elején aranydíszítés van. Az egész flóderozott festésű. Méretei : 90 cm magas, 63 cm széles. A körülötte lévő kerítés mére-

tei: 170 cm x 260 cm. Anyaga fa. A tetején egy fekete márványlap található.

Értékes kegytárgyak vannak az úrasztali felszerelések között is. Különösen két ezüstkehely. Az egyik az 1874-es számot viseli. A frébeléssel és vésett díszekkel ékített kehely tagozott talpa fölött nádussal (szárgomb), kupájának alsó részén akan-tusz levél díszítéssel ékes.

Felirata: "Az újpest református egyháznak emlékül Szalay - English Hermintől."

A másik, ugyancsak ezüsből készült, domborított és vésett díszű kehely tagozott talpa fölötti hengeres kupáján a felirat így szól: "Emlékül Hazafy Lajos és neje Joó Borbála 1883". Az újpesti református egyház elsőnek tért át 1932-ben a külön kelyhes úrvacsorai szertartásra. Ennek szépművű, tálcán sorakozó kis kelyhei művészi szempontból is figyelemreméltóak.

Az Úrasztal és a szószék terítői ennél fél évszázaddal későbbiek, özv. Perity Mihálynénak, a Népművészet Mesterének, mint a decsi gyülekezet tagjának alkotásai. A nyolc darabból álló fekete - fehér sárgászöld együttes 1978-ban készült. A régi terítőket, melyek ma már iparművészeti értéket képviselnek, gondosan őrzik és óvják, mint száz éves templomunk múltjához tartozó emléket, ahhoz a templomhoz, mely Újpest lakosainak nemcsak áldozatvállalását, de tehetségét és munkáját is ékesen bizonyítja.⁵

A lelkészlakás lakói - A lelkészek

A nem sokkal a templom felépítése után emelt lelkészlakás mindig a vezető lelkésznek és családjának adott otthont. Első lakója a gyülekezet alapító tagja: litteráti Mády Lajos (1848 - 1918) volt.

Dr. Pruzsinszky Pál, a budapesti református teológiai Akadémia tanszékének a professzora 1918-ban megjelent Mády Lajosról szóló életrajzában e négy verssorral jellemzi a lelkész életművét:

"Sok ad könnyű nevet szent hivatalunknak
Pedig terhes munka a lelki munkásé,

Csak a halál marad fenn magunknak
Fejgyötrő életünk egészen másé"⁶

Mády Lajos 1848-ban született az amaci kis eklézsia egykori lelkipásztornak Mády Sámuelnek a fiaként. A család szegénységének ellenére édesapja bátorítása mellett Ő is kálvinista lelkipásztornak készült. Az 1860-as évek végén fejezi be középiskoláit, majd Debrecennek vette útját. Mivel az apai eklézsia 300 forintos évi jövedelméből neki vajmi kevés jutott, nappal tanítgatott, az esti órákban tanult. Szilárd elhatározása, hogy a "kálvinista népnek használni fog". Ezért a teológiai tanulmányainak befejezése után Debrecenből Nagykárolyba ment, ahol Asztalos György, akkori esperes - lelkész mellett, mint segédlelkész működött.

A múlt század közepén, különösen 1867 után Pest szinte amerikai arányokban fejlődött, lakosai száma rohamosan emelkedett, de a városba tóduló nép egy része inkább a környék községeibe költözött, ahol egészségesebb és olcsóbb lakhelyre talált. Így fejlődött óriási gyárvárossá Újpest is, ahol 1873 végén már 7000 ember lakott, közülük 500 református volt.

Mády Lajos ebbe a szegényes társadalmi, kulturális és egyházi étellel rendelkező községbe érkezett. Megélhetése érdekében községi tanítóságot vállalt. Idejének fennmaradó részét a református hívek között töltötte. Szervezőmunkájának első eredménye, hogy az 1874-es esztendő első napját már együtt ünnepelték. Az ekkor gyűjtött 10,- Ft volt az alapja annak az összegnek, amiből négy évvel később felépült a templom és 1879-ben a paplak. 1895 november 3-án az egyházközség - amit ő alapított - rendes papjának megválasztotta, így meghálálva neki a csaknem negyed évszázados munkát, amelyet a közösségért végzett.

Amíg az egyház szervezésének és "magvetésének" a munkája folyt, Mády Lajos az iskolában is dolgozott. 1874-ben igazgató, s mint ilyen, kiemelkedik emberségével, jóindulatával és hozzáértésével. E ponton hadd tájékoztasson minket az "Újpesti Hír-

⁵ leltárak alapján

⁶ dr. Pruzsinszky Pál teológiai tanár Mády Lajosról 1918-ban írott életrajza

lap" egyik avatott tollú munkatársának néhány sora, mely röviden, tömören így mutat rá az egykori újpesti páp érdemeire: "Mint tanügyi ember is kiváló produkált.

Amint szaporodott Újpest lakossága, úgy növekedett az ő munkája, de végezte rendületlenül, sőt, amikor igazgatókat neveztek ki melléje, sokáig nem juttatott azoknak munkát, hanem egyedül intézett mindent. 1882-ben polgári leányiskola hiányát érezvén, nyomban megszervezte azt, vezette, igazgatta. Ebből fejlődött ki az a hatalmas intézmény, amely már ketté is vált. Megalapította az első iparos - tanonciskolát Újpesten és lett ennek is első igazgatója, s mint ilyen 25 éven át vezette azt."

1880-ban a nevelésügy terén végzett munkája elismeréseként azt a kitüntetést kapta, hogy Szatmár vármegye tanfelügyelőjének nevezték ki, amit azonban nem fogadott el, mert Mády Lajos már annyira kötődött Újpesthöz, hogy nem akart azzal szakítani. Szolgálatait még nagyobb lendülettel folytatta, ott látjuk azoknak a sorában, akik az újpesti gimnázium alapjait megvetették, szolgált mint állami iskolai gondnoksági alelnök. Éveken keresztül elnöke az Újpest Vidéki Takarékpénztárnak, igazgatósági tagja az Újpest Önszegélyező Szövetkezetnek. Állandó kapcsolatban van Újpest iparos társadalmával, s közel félévszázadon át községi, majd városi képviselőtestületi és vármegye bizottsági tag szolgált.

Minden kapcsolatát arra használta fel, hogy polgártársai jólétét, életszínvonalának emelését munkálja, vallásfelekezeti különbség nélkül. Eredményesen tevékenykedett a helybeli iparosság nyersanyaggal történő rendszeres ellátásában, a világhírűvé vált újpesti asztalosipar felvirágoztatásában, a Nyersanyag Beszerző Szövetkezet megszervezésében.

Mády Lajos sokat foglalkozott a szegényebb családok gondjaival, így a kicsi gyermekek gondozásával. Mint a községi óvodák felügyelő-bizottságának az elnöke, e minőségében új óvodák létesítésével igyekezett könnyíteni a kisgyermekes családok gondjain.

Társadalmi és nevelői munkája mellett természetesen saját egyháza ügyeinek intézését érezte legfőbb küldetésének, melyet a Pesti Református Egyházmegye presbitériumai is nagyra értékelték, midőn 1900-ban az egyházmegye helyettes esperesének (főjegyzőjének), majd 1902-ben esperesnek választották. Az ezt követő 10 évben állt a pesti egyházmegye élén.

A társadalom megbecsülése mellett Mády Lajosnak része volt az állami tiszteltnyilvánításban is. Ferenc József - érdemeit méltatva -1892-ben Koronás arany érdemkeresztel tüntette ki.1914 január 4-én megtartott 40 éves évfordulóra a pásztor már őszbeborult hajú, idős ember, azonban a tenniakarás változatlan: hő vágya, hogy kis templomát kibővíttethesse, és egy gyülekezeti termet emeltethessen az egyházi közösség számára. Terveit derékbatori a háború: 1916-ban hadi célokra be kell szolgáltatni a templom nagy harangját és a templom bővítésére kapott pénzt is elrekvirálják. Utolsó éveit hosszas gyengélkedésben töltötte, de 69 éves kora ellenére is igyekezett hű pásztorra maradni gyülekezetének.

1918 első napjának hajnalán lelke átköltözött az örökkévalóságba. A templom megmaradt kis harangjának csengése ringatta csendes álomba Őt, aki az újpesti egyház bölcsőjét ringatta, annak a napnak 44-ik évfordulóján, amelyen első istentiszteletét tartotta Újpesten. Pályájára a teljes odaadás és hűség volt jellemző, ember és Isten iránt.

Újpest népének kívánságára, a város vezetősége a református templom melletti utcát elnevezte Mády Lajosról, s így örököltette meg az úttörő pedagógus, társadalomformáló esperes - lelkész emlékét. Földi maradványai a régi temető fennállásáig a város által adományozott családi sírboltban nyugodtak, ahonnan családja 1932-ben a Megyeri úti temető kriptasorán lévő sírba szállította át hamvait. Mády Lajos olajkép portréja, mely a parókia épületében mai is látható, Egerváry Potemkin Ágost (1858 Esztergom - 1930 Rákospalota) alkotása.

Mády Lajos halála után a presbitérium Jánosi Zoltán debreceni lelkészt hívta meg

az újpesti lelkészi állásra. Ő azonban akkor már Debrecenben politikai síkon tevékenykedett, s e megtisztelő választást nem fogadta el. Maga helyett inkább Kolozsvári Kiss László debreceni segédlelkészt ajánlotta, akit a gyülekezet meg is választott lelkészévé. Az akkori törvények a lelkészözvegy és családja számára hosszabb kegyeleti időt biztosított, melynek letelte után az új lelkész állását elfoglalva, az elavult állapotban lévő parókiát tataroztatni kezdte. Kolozsvári Kiss László kiskunhalasi földbirtokos fia volt, az ottani iskolában kezdte tanulmányait, majd a debreceni teológián és külföldön folytatta. Lelkeszi oklevelének megszerzése után a debreceni nagytemplomi egyházközségben élt, Baltház Dezső püspök mellett szolgált, mint segédlelkész. Kitűnő képzettségű lelkész volt, akinek szolgálatához nagy reményeket fűzött az újpesti egyház. 1923-ban azonban, mikor megüresedett az egyik debreceni lelkészi állás, arra meghívást nyervén, újpesti állásáról lemondott és a kálvinista Rómában folytatta pásztori szolgálatait, ahol rövidesen egyházkerületi testületi jegyzővé, majd zsinati képviselővé választotta a tiszántúli Egyházkerület. A második világháború alatt Budapesten bombasérülés következtében meghalt. Porai a Farkasréti sírkertben nyugszik. Újpesti lelkipásztori állásában utóda Mády Gyula rákospalota - újvárosi lelkész lett, aki az újpesti parókián született 1896 augusztus 15-én. Édesapja Mády Lajos, az újpesti református gyülekezet alapító lelkésze, nagyapja Mády Sámuel amaci lelkipásztor volt. Édesanyja, Asztalos Vilma szintén lelkészcsaládból származott⁷ Gyermekkora, iskoláztatása újpesten történt. Kedves tanára volt Babits Mihály. 1914 - 18 között a Budapesti Református Teológia hallgatója, ezzel párhuzamosan a Tudományegyetemen történettudományt és pedagógiát hallgatott. 1918-ban utolsó éves teológus, amikor édesapját elveszti. Püspöki engedéllyel hitoktató segédlelkész Újpesten és Pesterzsébeten 1918 - 22-ig.

Első lelkészképesítő vizsgáját 1918 szeptemberében, a másodikat 1921 februárjában teszi le a Budapesti teológián. 1922-ben a Rákospalota - Újvárosi gyülekezet hívja meg lelkipásztorának, itt szolgált 1926-ig, majd az újpesti gyülekezet választja meg lelkipásztorának. 1926 - 68-ig 42 éven át volt lelkésze az Újpest - belsővárosi gyülekezetnek. 1931- 32-ben a szegedi Egyetem jogi karán államtudományi doktorátust szerez. Édesapja nyomdokait követve, kivette részét mind a közélet, mind egyházunk életéből és szolgálatából. Tagja volt a megyebizottságnak, a városi képviselőtestületnek, melyben nevelésügyi és közegészségügyi kérdésekkel foglalkozott. Tagja volt az újpesti Vakok Intézetét fenntartó egyesületnek, a Stefánia Szövetségnek, A Szülőház Egyesületnek, a Tüdőbetegek gondozását ellátó Egyesületnek, s elnöke az újpest város óvoda-felügyelő bizottságának. Egyházi tisztségei szerint élénken részt vett a pesti, majd a pestkörnyéki, külső budapesti s végül a budapest - északi egyházmegyé, a dunamelléki egyházkerület és az országos zsinat munkájában. Egyházmegyei tisztségei: jegyző 1932-től, tanácsbíró 1934-től, főjegyző 1955-től, esperes 1962 - 68-ig, nyugdíjazásáig Egyházkerületi tisztségei: jegyző 1958-tól, tanácsbíró 1954 - 63-ig. 42 éves újpesti lelkipásztorsága alatt 1929-ben felépült a gyülekezeti ház, 1932-ben kibővítették a templomot, 1935 - 37 között emeletráépítéssel megnagyobbították a régi parókiát, 1941-ben magasabbra emelték a templom tornyot, a bejárata elé timpanonos oszlopcsarnokot építettek. 1927 szeptemberében feleségül vette Dorogi Malvint (ma nyugalmazott ügyvéd). 1966-ban 70-ik születésnapján a Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntették ki. 42 éves újpesti lelkipásztori és 6 éves esperesi szolgálat után, 1968 február 15-vel nyugalomba vonult. 1978 április 30-án 82. életévében örökre lehunyta szemét abban a házban, amelyben született. Mády Gyula utódja az 1968-ban megválasztott Zsengellér József lett, aki mai is végzi a szolgálatot.⁸

⁷ Zsengellér József Mády Gyuláról írott életrajza

⁸ Zsengellér Józseffel készült 2. interjú alapján

Illek Vincze emlékezete

Kilencven esztendeje halt meg Újpest első plébánosa Illek Vincze apát, aki 1837-ben született Nyitrán és 1905 tavaszán - váratlanul - halt meg Újpesten.

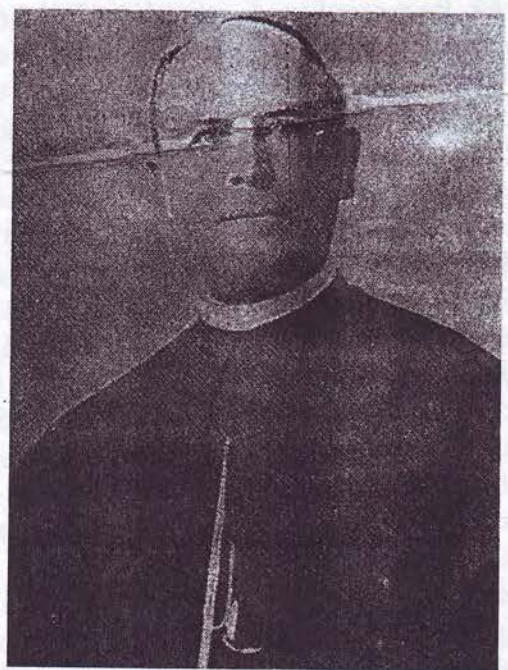
1860 nyarán szentelik pappá, és 1870-ben amikor az alakuló újpesti katolikus egyházközséget leválasztják a főti plébániáról, plébánosi jogokkal felruházott káplánként Újpestre kerül. Jelentős érdemeket szerzett az újpesti egyházközség létrehozásában, a katolikus iskola működtetésében. Életének fő műve azonban a piactéri katolikus főplébánia templom felépíttetése volt, amiért rendkívüli erőfeszítéssel, sok gáncsoskodás és ellenállás leküzdésével munkálkodott.

Már úgy tűnik sikerrel jár, amikor 1875 áprilisában megkapja plébánosi kinevezését és szeptemberben megkezdődnek az építés munkálatai. Később azonban elakad a munka, mert a támogatók

visszalépnek és nem pénzelik tovább az építkezést. Csak 1880 februárjában folytatódik a munka és 1881 novemberében kerül felszentelésre - torony nélkül - a templom.

Illek Vincze 1886-ban - saját vagyonából -

készíttette a főoltárt, amit ünnepélyesen karácsonykor szenteltek fel. Két évvel később sikerült tornyot építeni. Munkáját 1897-ben a Ferenc József Rend kiskereszt kitüntetéssel ismerik el. 1903-ban apáti kinevezést nyer. 1905 tavaszán váratlanul halt meg. Földi maradványait ma a kertvárosi Szt. István plébánia-templom kriptája őrzi. Újpest hálás népe utcát nevezett el róla, aminek nevét 1950 után megváltoztatták.

1991-óta ismét van Újpesten Illek Vincze utca, ott ahol régen, a szeretett templom közelében...

Dokumentumok*

az újpesti római katolikus egyház létrejöttéről.

Új-Pest vagyis Új-Magyar Velőpítő-csúsz Színház
Először: Lelkesháza a színházban

N.	Lelkesház	Neve	Gyermekcsoport	Év	Év
1.	Muldemberger Márton	Márton	12.		
	Dorb. Magdolna	Andal	22.		
		Maria	16.		
	Inoklikt. Storian	Storian	1/2.		
	Elubok Anna				
	Storn. Matyas	Magdolna	8.		
	Muldemberger Szabolcs	Károly	1.		
	Léner Márton				
	Teringer Terentia	János	14		
	Pink Maria	Maria	12		
		Terentia	5.		
		Rosalia	2.		
	Benjigand Matyas				
	Szabolcs Eszter				
2.	Winkler Ignác	Ignác	9		
	Kroemer Anna	Anna	6		
		Maria	5.		
	A. Terentia				
3.	Tarkas István	István	9.		
	Juhász Julianna	Maria	6		
	Mazors Anna György	György	3		
	Stegymegi János	Terentia	1/2.		
	Szeiber János	Elisabeta	10.		
	Szilágyi Maria				
4.	Pingetón Tamás	Elisabeta	6.		
	Progera Anna				
5.	Brückner János				
	Sulman Elisabeth				
6.	Mészáros Matyas	József	21		
	Molnár Maria				

* A közölt dokumentumok a Váci Püspöki Levéltárban találhatók.

4.	Gaulovits Ignác N. N. Ráplán Ferenc Mihályi Teresia Treiter Ignác Doff Ferenc Horváti Erzsébet	Maria István	11. 2	sem elhelyezve X Németek
5.	Megyeri Antal N. N. Hegner Jakab Rosalia Vezinyer János Hintermaier Katalin Fintor Matyas Vajda Erzsébet Rhol Ferenc Fraszt András Seuinyer Anna	Rosalia Jozsef János	12 14 1	sem elhelyezve X +
9.	Dikakovsky Jozsef bater Katalin	János István	4 3	
10.	Hofman Jozsef N. N. Betrák János Ramentiki Julianna	János János Ferenc Maria Katalin Jozsef	13 9 5 2 2	sem elhelyezve
	Összesen 50	32		

Összeírás 1840-ből, Új - Meger katolikus lakóiról.

Az első, gyűlésre hívó plakát 1868-ból

Meghívás

Ujpest község róm.-kath.
polgáraihoz.

Miután Ujpest községében egy független önálló lelkeszség föllállítása égető szükséggé vált, kéretnek Ujpest község róm.-kath. polgárai, hogy folyó év october 3-án délután 3 órakor e tárgyban tartandó barátságos értekezletre Ujpest község-házánál megjelenni sziveskedjenek.

Több róm.-kath. polgár.

Panek Lőrinc újpesti bíró levele a fóti plébánoshoz.

Újpest Község bírájától

Igen tisztelt Tisztelendő úr!

Felhívása folytán van szerencsém értesíteni, hogy az Újpesten létesítendő lelkész-ség tárgyában a község lakossága mennyivel volna képes hozzájárulni - mely tanácskozás alkalmával kijelentetett, hogy tekintve a lelkész-ség szükséges és kívánatos voltát, mi által is a lakosság vezéreltetve, ha bár nagy áldozattal, de késznek nyilatkoznak a lelkész-ség szükségletéhez egy negyedrészt összegig járulni a mit is már több ízben kijelenténk és kérvén tiszteletteljesen, hogy hathatós befolyása által a lelkész-ség helyben leendő állandósítását elősegíteni méltóztassék.

Újpest község bírájától

Igen tisztelt Tisztelendő úr!

Felhívása folytán van szerencsém értesíteni, hogy az Újpesten létesítendő lelkész-ség tárgyában a községbeli rk. vallású lakosát egybehívám, és tanácskozás tárgyául kitűzém, hogy az állandósítani kívánt lelkész-ség fenntartásához a község lakossága mennyivel volna képes hozzájárulni - mely tanácskozás alkalmával kijelentetett, hogy tekintve a lelkész-ség szükséges és kívánatos voltát, mi által is a lakosság vezéreltetve, ha bár nagy áldozattal, de késznek nyilatkoznak a lelkész-ség szükségletéhez egy negyedrészt összegig járulni a mit is már több ízben kijelenténk és kérvén tiszteletteljesen, hogy hathatós befolyása által a lelkész-ség helyben leendő állandósítását elősegíteni méltóztassék.

Kelt Újpesten 1868 évi április 30 a.

A gyülekezet megbízásából alázatos szolgája

Panek Lőrincz
bíró

és Mervén Tiszteltetésre, hogy hathatós befolyása által a lelkész-ség helyben leendő állandósítását elősegíteni méltóztassék.

Kelt Újpesten 1868 évi Április 30 a.

Tisztelendő úrnak.

A gyülekezet megbízásából
alázatos szolgája
Panek Lőrincz
bíró

Jegyzőkönyv 1869 novemberéből az önálló rk. lelkészség felállításáról

Jegyzőkönyv

Új - Pest róm. kath. közönsége f. évi október 3, tartott nyilvános ülésében egy Új - Pesten fölállítandó és önálló lelkészség tervének kidolgozásával és egy elfogadandó vélemény a 36 tagú egyházi bizottmány előtt teendő fölterjesztésével, megbízta Szentes József, Villásy István, Benitzky Antal, Simpl István, Szerényi Vincze, Kurpczek Károly és Panek Lőrincz urakat.

Véleményeztetett

A főttebb nevezettek és megbízottak:

Tekintve Új-Pest róm. kath. lelkek 4000-et meghaladó számát és innen egy önálló, független lelkészség fölállításának égető szükségét, egyrésztől:

tekintve az összes lakosság kívánságát és óhaját egy önálló és független, és szabadon választott lelkész után, másrésztől:

azon meggyőződésben állapodtak meg egyhangúlag, miszerént az Újpesti róm. kath. egyházi bizottmány folyamodjék váci Püspök Óméltóságához, hogy a szükséges intézkedéseket egy Új-Pesten... önálló... és szabadon választandó plébános kinevezéséhez tegye meg ... akinek ellátásához évi járulék fejében a róm. kath. hívek 600 frt. évi 4 öl kemény tűzifa és illendő szoba, egy éléskamra, konyha és pinczéből álló lakást azonnal megajánlanak.

Azonban továbbá,....

- 1) az összes lakosság ama kívánságát, hogy már jövő évi vagyis 1870 évi január 1-től kezdve helyszínen kezdessenek meg, vettessenek, és tartassanak egyházi anyakönyvek;
- 2) az idő rövidségét e napig, mely alatt a főttebb említett... plébániára vonatkozó ügyek el nem intézkedhetnek;
- 3) a sok, napról-napra szaporodó hivatalos egyházi okmányok kiállítását és azok idáig sok akadályokkal, nagy fáradsággal és költségekkel járó megszerzését;
- 4) egyházunk, templomunk, de legkivált iskolánk rendezetlen állapotját és ezek rendezésének égető szükségét, tekintve.... Püspök úrnak Rómába hosszabb időre utazását,

azon meggyőződésre jutottak egyhangúlag, miképp kéressék meg .. a Püspök úr.... Hogy amíg önálló és szabadon választandó plébános kinevezése befejeztetnek, addig is egy önálló és minden befolyástól mentes lelkész kinevezéséről gondoskodni kegyeskedjék, mert ennek fölállása kath. iskoláink rendezetlen viszonyaival szoros összeköttetésben van, és döntő befolyással bír ezek jövőendő sorsára.

Örömmel és hálás köszönettel fogadta.... a lakosság a váci Püspök és gróf Károlyi István uraknak ama kegyes atyai intézkedését... hogy... egy segédlelkészi állomás fölállításáról.. és ellátásáról szorgoskodni kegyeskedtek.....

Mirenézve Új-Pest róm. kath. összes lakossága addig is, amíg az újpesti plébános kinevezési intézkedések befejeztetnek, a maga részéről.... a kinevezendő lelkész ellátásához 300 frttal, illendő lakással és 4 öl kemény fával fog járulni.

Kelt Új-Pesten, november 14. 1869.

Tegnapkönyv.

Új-Pest rom. kath. körössége f. évi október 3. tartott nyilvános ülésében egy Új-Pesten fölláltatandó és önálló lelkeség fölláltatási tervvel kidolgozásával is egy elfogadandó vélemény a 36 tagú egyházi bizottság elölleendő följelentésével megbeszélte. I. ex. Szentes József, Villány István, Benitaky Antal, Simpl István, Sz. erényi Vincze, Turcsányi Károly és Páncs Lőrinc urakat.

Véleményekről

A fentebb nevezettek és megbeszéltek;
Tekintve Új-Pest rom. kath. lelkes. 4000-et meghaladó számát és innen egy önálló, független lelkeség fölláltatásának igető szükségét, egyetéről;

tekintve az önkéntes lakosság kívánságát és óhaját egy önálló, független és szabadon választandó lelkesület inasról;

azon meggyőződésben állapodtak meg egyhangúlag, miszerint az Újpesti rom. kath. egyházi bizottság folyómodjék vacsi Püspök ömiltóságához, hogy az a működés intézkedéseket egy Új-Pesten fölláltatandó, önálló és szabadon választandó plebános tekintetből megtenni, mellyel a közelebbi fontartás és ellátásához évi járulékos fejében az Újpesti rom. kath. hívek 600 fr. o. é., 400 karmány tüz. fát és illendő 3 szoba, egy élőkamra konyha és pinczébe álló lakást adománal megajánlanak.

Azontán továbbá, a fent. megnevezettek és megbeszéltek tekintve

1. az önkéntes lakosság ama kívánságát, hogy már jövő évi vagyis 1896 évi január 1-jétől kezdve helyben kezdessék meg, vezessék és tartassanak egyházi anyakönyvet;
2. az idő rövidségét e nozig, mellyel a fentebb említett megállapítandó plebánosra vonatkozó ügyek el nem intézhetnek;

3. a sok, napról-napra szaporodó hivatalos egyházi okmányok kiállítását és azok idáig sok akadályokkal, nagy fáradsággal és költségekkel járó megszervezését;

4. egyháziunk, templomunk, de legkiváló iskoláink rendelkezésén állva
 polgár és exek rendelkezésének egyelő' szűkösét, tekintve
 végtére. Önműködésüknek, Néki Püspök honati Romába
 hozható időre történendő' elutazását,

azon meggyőződésre jutottak egyhangúlag, miképs kére-
selt meg Öneltősigáig Vácsi Püspök úr és Hegyes főpárisborunk,
hogy boldog is, hogy a fölállásandó ügyesti önálló és szabadon
választandó plebeinos kinevezési és beigntatási intézkedéseket meg-
kezdetnek illetőleg befejeztetnek, egy önálló és minden befolyás-
tól mentes kére kinevezéséről gondoskodni kezveskedjék;
mert ennek önállósága kath. iskoláink rendelkezésén viszonyával
soros összekötetésben van, és döntő befolyással bír ezek jövő-
ségi sorsára.

Örömmel és hálás köszönettel fogadta az újpesti római. kath. isk.
szek. lakosai, az örmények, a németek és a magyarok által
Károlyi István királynak a kegyes atyái intézkedését,
hogy egy segédlelkári állomás felállításáról Mj. Pesten gondos-
kodni — és ennek ellátásáról meggyőzködni kegyeskedék.

Jörro' hálával fogadandja exultans is Önnel'ősigaitk abbeli nagy
 kegyességét és jószágait, sőt véleményeket is és ajánlatait, hogy
 Önnel'ősigaitk keresztessenek meg, mikéjz adományaitkkal
 és a már tett ajánlataikkal az újjeszi telkén föntartásában
 a rom. kath. községet legalább ^(halad) alapolni és segíteni mielőrtat-
 sanak, míg az újjeszi község fönteltti kérelme teljesül.

Kirendusele Nij-Pest room. Katt. rones lakemaga addigis, miig aruige
pesti plebanos kirendusele interkeolisek befejeretnek, maga se,
oneroel renderetlon allaprotjahox kepest a kirevendanolo onallo
delkeix ellatasjahox - a mar dimeltosagait allat. Kegyesson meg
ajanlott isseghet - 300 a e. fttal, ellendo lakassal is 40th ko.
meny faival fog jarulni

Reel, N-Posten, november 14. 1869.

Illek Vincze levele a váci püspökhöz templomépítés ügyében.

Méltóságos s Főtisztelendő
Püspök! Úr. kegyes Atyánk s
Pártfogónk!

Községünk k. kath. lakóinak napról napra
növekvő létszáma, mindinkább
szükségessé teszi azt, miután a
község régóta sóvárog: egy állan-
dó kath. plébánia, és a hívek
számának legalább némileg
felálló templom végleges felállí-
tását. Amily nagy azonban

D. a J. Kr.

Méltóságos s Főtisztelendő Püspök Úr, kegyes Atyánk s Pártfogónk!

Községünk katolikus lakóinak napról napra növekvő létszáma, mindinkább szükségessé teszi azt, miután a község régóta sóvárog: egy állandó kath. plébánia, és a hívek számának némileg megfelelő templom végleges felállítását. Amily nagy azonban ennek szükségessége az erkölcs-
telenség örvényébe elmerült hívek fölemelésére, szintoly csekély csak imint szervezett kath.
hitközségünk anyagi tehetsége annak létesítésére. Segélyért kell folyamodnunk, Isten dicsősége
és a hívek üdvéért buzgolkodó nagylelkű szívet kell keresnünk mely szükségleteinket átérezni
tudja s rajta segíteni képes legyen S hol találhatnánk azt fel szép hazánk tehetős nagyjai között
oly mérvben mint éppen Méltóságod kegyes Atyánk nemes kebelében, mely amily fönne do-
bog minden nagy és üdvös vállalat iránt, szintoly nagylelkű bőkezűséggel szokott a szép és üd-
vös eszmék létesítéséhez járulni minélfogva mély alázattal s hódoló tisztelettel fordulunk
hatezer kath. híve nevében jelen sorainkkal Méltóságod nagylelkűségéhez, buzgón
esedezvén É miszerint a tavasszal szándékában vett plébánia s templom megalapításához, bizo-
nyos pénzösszeg adományozásával és a vallásalapnál ... pártfogolni méltóztassék.....

Újpest 1871 február 4.

Illek Vincze
a bizottság elnöke, újpesti lelkes

gyánkf nemes Kebelében, mely
amely fönne dobog minden
nagy, és üdvös vállalat iránt,
szintoly nagylelkű bőkezűséggel
szokott a szép és üdvös eszmék
létesítéséhez járulni. -

De ha nem hirdetnék is. Miltoságod nagy
 nevét annyi szynemestették
 a hazai Egyház hívei körül, már
 maga azon viszony, mely melyfogva
 pártfogó méltóságát adja. Volt
 tehát hívei sőt a Miltosá-
 godhoz, mint eddig is sziszoro-
 san nagylelkű Tőpánsztorához
 szoren és tarlorné, miniket a
 jelen elvárak hallan ügyben is
 egyenest Miltoságodhoz, mint
 legyész Pártfogóintézk. utasít.
 Minél fogva mely aláakaszt
 hódoló hírselével fordulunk
 határoz. hath híve nevében je-
 len sorainkhoz Miltoságod
 nagylelkűségéhez, bízom, és
 de. ven: int. szorint e lazaszal
 szándékba vett plebánsz szor.
 plom megalapításához, bize.
 nyorpin szorog legyész adom.
 nyorásával járulni, és a vállas
 talapnál hasonlolaq berrintet
 pártfogó méltóságát.
 Ajánlott hírcsónnel sho,
 doló hírselével vagyok a hath
 hódoltság nevében
 Újpest 1871 Feb. 11.

Miltoságod

hírcsónnel szorogja.
 Miltoságod
 e hírcsónnel szorogja.
 e hírcsónnel szorogja.

Rappensberger József uradalmi mérnök szakvéleménye a templomtervről

Nagyméltóságú Püspök Úr !

Az újpesti templom tervezetére bátor vagyok megjegyezni, miszerint az, csínosságára és tartóságára nézve kielégítő volna, kivitele azonban nagy költséggel jár. Mert hason nagyságú templomot az oldalerkélyek és azok feletti gömbölyű ablakok elhagyásával s az alsó nagy ablakok ahhoz képesti módosításával, valamint a külső díszítmények egyszerűstésével kevesebb költséggel lehetne előállítani.

Egyes árakat tekintve az építész, - ács, - cserepes, - lakatos, - bádogos, - és üveges munkák meglehetősen mérsékelt árakon vannak felvéve, mázolási munka felszámítva nincsen. Asztalos munka rendkívül magas, ha tudni illik a nevezett tárgyak egyszerűen és erősen készülnek, miután a netalán szándékolt díszítéseket a nevezett tárgyakon részlet rajzok hiányában előlegesen megbírálni nem lehet.

Mely alázatos véleményem nyilvánítása után, mély tisztelettel vagyok Vácon

Oct. 1-én 1875.

Nagyméltóságodnak

alázatos szolgálja

Rappensberger József
uradalmi mérnök

Nagyméltóságú Püspök Úr !

Az újpesti templom tervezetére bátor vagyok megjegyezni, miszerint az, csínosságára, és tartóságára nézve kielégítő volna, kivitele azonban nagy költséggel jár. Mert hason nagyságú templomot az oldal erkélyek és azok feletti gömbölyű ablakok elhagyásával, s az alsó nagy ablakok ahhoz képesti módosításával, valamint a külső díszítmények egyszerűstésével kevesebb költséggel lehetne előállítani.

Egyes árakat tekintve az építész, - ács, - cserepes, - lakatos, - bádogos, - és üveges munkák meglehetősen mérsékelt árakon vannak felvéve, mázolási munka felszámítva nincsen. Asztalos munka rendkívül magas, ha tudni illik a nevezett tárgyak egyszerűen és erősen készülnek, miután a netalán szándékolt díszítéseket a nevezett tárgyakon részlet rajzok hiányában előlegesen megbírálni nem lehet.

Mely alázatos véleményem nyilvánítása után, mély tisztelettel vagyok Vácon Oct. 1-én 1875.

Nagyméltóságodnak

alázatos szolgálja
Rappensberger József
(aláírás)

Trefort Ágoston vallás és közoktatási miniszter levele az újpesti templomépítés anyagi támogatásáról.

Nagyméltóságú Püspök úr!

Tolyói évi február 7-én 293 szám alatt
kelt becses feltevéseire vonatkozólag van
szerecsém, Nagyméltóságodat tisztelettel
értesíteni, hogy az újpesti római katolikus
templomnak mielőbbi felepfűtéseét, a mint az
tényleg is már bebizonyítottam, magam is háj-
tom, és ezen ohajomból, verérelletve hajlandó
vagyok méltóságos Gróf Károlyi Sándor
úr, múlt évi augusztus 10-én kelt beadványában
kifejezett azon kérésének teljesítésére, hogy az
általa előterjesztendő 20000 forintosnyi építési
költségeket a vallás alápból fedezendem,
de tekintettel a vallás alap számos éstetemes
kiadásaira, ezért csak azon feltétel alatt

Nagyméltóságú Fejlesztő Antal Ferenc
városi Püspök úrnak!

helyesem kilátásba, ha a gróf úr az építkezés ma-
ga kezébe vevén, a templomot az épített benyájá-
ban közelebbi állapotban a hitközségnek átadandja,
mely idősül kezeve azután az általa
előlegezett 20000 forintnyi összeg a vallás alaptól
kamat nélkül 20 évi részletekben évi 1000 forinttal
fogná megterhelni.

Ezen elhatározásom folyán történettel meg-
keresem Nagyméltóságodat, hogy az építkezés
mielőbbi megkezdésére céljából, gróf Károlyi
Sándor úr ö méltóságát a fentebbiekről kimerítő-
leg értesítem kívánságok.

Egyidejűleg az iránt is felkerem Nagy-
méltóságodat, hogy az 1876 évi 7588 szám
alatt kelt leiratom értelmében az újpesti római
katolikus templomépítésre a vallás alap-
ból nyert segélyek, valamint a lotteria
úján begyűlt pénzületi okmányok iram-
adásoknak mielőbbi beszerzését
az újpesti római katolikus lelkeseknek
sürgetőleg meghagyni méltóságod.

Togadja Nagyméltóságod. Kiváló tisz-
telemmel önként nyilatkoztatás.

Budapesten 1879 évi március 2-án.

Trefor

Gr. Károlyi Sándor adománylevele 1889-ből

Adományozási szerződés.

egyrészt Nagy Károlyi Gróf Károlyi Sándor mint adományozó, másrészt az újpesti római katolikus hitközség mint adományozott között, - a váradi püspöki egyházmegyei kormány jóváhagyásával feltételre - követhetőleg jött létre.

1. Először boldog emlékező édes atyámról néhány nagy-károlyi Gróf Károlyi István még 1868-ik évben kelt adománylevelével azon szerződésből melyen a jelenlegi újpesti rom. kath. templom áll, a rom. kath. egyháznak egy katasztrális hold területet rendelt kirtokába becsátani, azon feltétellel, hogy a Duna mellett lévő s templom építésre szánt terület az ő tulajdonába ismét visszaadljon: néhány jagelődommek eme nemes rész adományozását végrehajtandó, - tekintettel ama körülményre, hogy az újpesti 219 sz. tjt.évben 974/6 hr. sz. alatt felvett ingatlanból a rom. kath. hitközség javára templom területén eddig csak 1038 1/2 □ öl jegyzetelt le, amélkül hogy önálló telekterület is átvitellett volna:

azemmel bejegyzésment adom., mioreint az újpesti 219 sz. tjt.évben 974/6 hr. sz. alatt felvett ingatlanból a jelen szerződéshez fűzött várajzon 974/6/2 hr. számmal jelölt 561 1/2 □ öl terület innét le, és az 1038 1/2 □ ölnyi területtel együtt egy ujformán nyitandó tjt.évbe átjegyzetessék s ott azilykép 1600 □ öle kiegészített terület tulajdonjoga az újpesti rom. kath. templom javára bekebelezessék.

2.) Az újpesti rom. kath. hitközség nagyjaro-

lyi gróf Karolyi Sándor úr ó"magyméltósága exen-
adományát elfogadja s költsérei magát úgy az adomá-
nyozott 561 1/2 □ öl lejegyzetéseinek költségeit valamint
az exen adományozási szerződés után kiadásra való kincs-
tári illetéket a sajátjából fedezni.

Exen adományozási szerződés két pél-
dányban állítottott ki s felélt által mint akaratukkal
meggyező aláíratott.

Kelt. Budapeston, 1889 július hó 15-én.

Előttünk:

János Pálffy
tanu

Rona János
tanu

Károlyi Sándor

Az újpesti róm. kath. hitkö-
ség a fenti adományt kö-
szönéssel elfogadja.

Az újpesti róm. kath. Egyház
tanács nevében

Jellek Virág
püsp. Egyház tanács
egyházi elnöke

Károlyi Sándor
úri írás

2547

1889. Jótárgalom és megerősítés

Vácon 1889. szeptember 19.

Constantin püspök

Helytörténeti hírek...

→Február 13-án hétfőn, a Petőfi adó "Zenés délelőtt" c. műsorában Petrányi Judit közel negyven perces beszélgetést folytatott dr. SOMOS ANDRÁSSAL és KADLECOVITS GÉZÁVAL. A téma az Újpesti Értelmiségi Klub és az Újpesti Helytörténeti Alapítvány tevékenységének bemutatása volt. A szerkesztő - riporter kérdései nyomán sikerült színvonalasan bemutatni az újpesti értelmiségiek klubját, valamint a helytörténeti munka lényegét, különösen a Helytörténeti Értesítő megjelenésének okát, hasznát és tapasztalatait.

□ □ □

→Február 23 -án rendezték meg az újpesti általános iskolák történelem - szakos tanárainak konferenciáját, aminek keretében foglalkoztak az ÚJPEST Olvasókönyv diák- és pedagógus fogadtatásával ill. a könyv alkalmazásának tapasztalataival. Az EFFNÉ NAGY ZSUZSANNA újpesti szakfelügyelő vezetésével lefolyt vitán 15 újpesti általános iskolából vettek részt tanárok, továbbá megjelent és felszólalt KECSKÉS BALÁZSNÉ budapesti vezető szakkfelügyelő is. Az Olvasókönyv két szerzője HARGITAI KATALIN egyetemi hallgató és HIRMAN LÁSZLÓ a Bródy Imre Gimnázium igazgatóhelyettese beszéltek a könyv megírásának körülményeiről. A tanárok beszámoltak a tanulók reagálásáról, saját véleményükről. Az eszmecsereből kiderült, az Olvasókönyvet úgy a diákok, mint a tanárok nagy örömmel fogadták, az oktatásban eredményesen használják. KECSKÉS BALÁZSNÉ budapesti szakfelügyelő nagyon színvonalasnak minősítette az Olvasókönyvet. A találkozón alapítványunkat NEOGRÁDY LÁSZLÓ és KADLECOVITS GÉZA képviselték.

□ □ □

→Február 25 -én - nagy érdeklődés mellett - rendezte meg alapítványunk az újpesti általános iskolák II. helytörténeti vetélkedőjét az Újpesti Gyermekek és Ifjúsági Házban. A közel fél éves felkészülés után, 13 iskola, 13 csapata ült asztalhoz,

hogyan a fiatalok számot adjanak arról: mit tudnak Újpestről.

A zsűri elnöke idén is HOCK ZOLTÁN alpolgármester úr, alapítványunk elnöke volt, tagjai NEOGRÁDY LÁSZLÓ, DR. ZÁMBÓ GYULA, DR. SIPOS LAJOS, és HIRMAN LÁSZLÓ urak voltak.

A játékot TÓBIÁS LÁSZLÓ népművelő vezette.

A közel háromórás, jó hangulatú versengés eredménye: első helyen a Munkásotthon u. általános iskola csapata (tanár: GYUTAINÉ ISZTL KLÁRA), a második helyen - holtversenyben - a Mód Aladár iskola (tanár: EFFNÉ NAGY ZSUZSANNA) és a Lakkozó u. iskola csapata (tanár: SIMON KATALIN), a harmadik helyen a Pozsonyi úti iskola csapata (tanár: OPAUSZKI VIKTÓRIA) végzett. A zsűri különdíjjal jutalmazta a Nyár u. iskola (tanár: GYÖRFFY BALÁZSNÉ), a Bajza utcai iskola (tanár: SZALONTAINÉ SCHWARZ BEA), a Szűcs Sándor iskola (tanár: DR. SZERÉNYI MÁRIA) és a Bőrfestő utcai iskola (tanár: BÖHM ETELKA) csapatait.

Külön színfoltja volt a versenynek annak a kérdésnek a megválaszolása, milyen lesz Újpest 50 év múlva? A fiatalok írásos válaszai rendkívül szellemesek voltak. A közönség és a zsűri nagy örömmel és egyetértéssel fogadta a válaszokat.

Az Újpesti Városvédő kör valamennyi csapat tagját, a felkészítő tanárokat parlamenti sétára hívja meg március hónapban.

A győzteseknek gratulálunk!

□ □ □

→Február 16 -án Újpest Önkormányzatának közgyűlése HOCK ZOLTÁN urat, alapítványunk kuratóriumának elnökét, kulturális alpolgármesternek választotta. Szívből gratulálunk, kívánunk munkájához sok sikert és egészséget!

□ □ □

Helytörténeti hírek...

POSTÁNKBÓL

" Kezdetől fogva olvasója vagyok az Újpesti Helytörténeti Értesítőnek, s nagyon színvonalas kiadványnak tartom. Az 1995. januári számot is így vettem a kezembe, s megdöbbenéssel tapasztaltam az alábbiakat:

Kovács Ákos: Az újpesti Városháza története c. dolgozatának, a Roland szoborról írt szövegrésze / 15-16.o. / az általam írt cikk majdnem szó szerinti kivonata / évszám pontatlanság: 15.o 839 helyett 836 a helyes /. A cikkem névaláírással "Ki volt Roland ?" címmel az Újpest újság I.évf. 24.sz. 1993. XII. 18. 10.o. jelent meg.

Ugyanakkor Kovács Á., az erre való hivatkozásnál / 17.o. jegyzetek / csak az szerepel, hogy " 5. Újpest Újság / Szerk. Bangha Katalin 1993 /. Ebben a jegyzetrotatban a többi hivatkozás viszont név szerint utal a szerzőkre vagy riortalanyokra. Teljesen inkorrektnek és etikátlannak tartom tehát, hogy a hivatkozásnál nem a szer

ző, hanem a szerkesztő neve van feltüntetve. Mivel a közölt dolgozat részlet / utalás a 17. o. csillaggal jelölt szöveg /, ennek az egészről történő összeállítása az Értesítő szerkesztői munkájára utal. Ebből következik, hogy a mulasztás kétirányú. Az újpesti helytörténeti kutatásban egymás iránt elvárható a korrektség.

Ezért arra kérek, hogy a következő számban az irodalom /lásd fenn / pontos, név szerinti megjelölésével kerüljön közlésre, mivel a cikkem aláírással jelent meg, s nem kevés kutatást végeztem e témában. miután a tehetséges újpesti diákot nem elítélni, hanem felvilágosítani kell a hivatkozási formák betartásában, így ezt is rád bízom, hiszen gondolom személyesen ismered.

megköszönve

MIHÁLY PÉTER"

Az alapítvány támogatói:

ASCHNER LIPÓT ALPÍTVÁNY, CHINOIN RT.,
ÉPORG KFT., FÜRST SÁNDOR, IVÁNYINÉ KONRÁD
GIZELLA, IVÁNYI JÁNOS, DR. KAPOLYI LÁSZLÓ,
ÚJPEST KFT., ÚJPESTI KÖZMŰVELŐDÉSÉRT
ALAPÍTVÁNY, ÚJPESTI KÖZÖSSÉGI TV, RICOPY
KFT., SZOC. DEM. PÁRT ÚJPEST

Kiadja: az Újpesti Helytörténeti Alapítvány
Hock Zoltán elnök

Szerkesztő: Kadlecovits Géza
Szerkesztőség: 1047 Bródy Imre u. 1. Tel: 160-5369
Tipográfia: Varga Zsolt
Készült: TUNGSRAM PRINT Kft. nyomdaüzemében
Vezető: Bese Andrásné